

індивідуальної чутливості та загальної конструкції продукту. До переліку різноманітних побічних реакцій в залежності від компонентних сполук слід віднести: алергічні реакції та анафілактичний шок / бензилсаліцилат та високі концентрації хлоргексидину; хвороба Альцгеймера, рак молочної залози, вплив на ендокринну та гормональну функції / хлоргідрат алюмінію та тетрахлоргідрекс-гліколь (особливий контроль !); вплив на розмноження та розвиток тварин і людей / фталати; канцерогенний ефект / формальдегід, ацетальдегід, а такі як триклозан – розподілятися у багатьох тканинах організму людини, тощо. Таким чином, один із способів запобігти шкідливому впливу на здоров'я людини необхідно вибрати ДЗ, які не містять небезпечні інгредієнти. Альтернативою можуть стати хімічні речовини, що походять з рослин, мають різноманітні корисні властивості, включаючи контроль запаху та заспокійливі властивості для шкіри; сполуки, отримані з бактерій, мають особливі бактерицидні, антиоксидантні та антибактеріальні властивості.

Ще одним із аспектів, на який слід звернути увагу є вплив ДЗ на оточуюче середовище. Складові компоненти типових органічних сполук, що вміщують ДЗ, призводять до їх накопичення у повітрі, органічному вуглеці та воді. Компоненти хімічного походження в умовах зовнішнього середовища можуть мати: обмежену здатність до біологічного розкладання та зберігають свою стійкість до біодеградації, здатність до проникнення через шкіру та сприяння концентрації в повітрі, інші, потрапляючи в атмосферу можуть зазнавати атмосферної деградації за допомогою різних механізмів чи, є високотоксичним для водних організмів. Є сполуки, що здатні накопичуватися в осадах і організмах, інші – прилипають до опадів (стирол).

Висновки. Вплив хімічних компонентів, що входять до складу ДЗ безперечно має негативний вплив як на організм людини, так і на навколишнє середовище. Акцент на повністю природних варіантах ДЗ, або особлива відповідальність виробників парфумерно-косметичної продукції є запорукою безпеки як для здоров'я людини так і безпеки для складових навколишнього середовища.

СКАЗ. СПІЛЬНА ПРОБЛЕМА ЛЮДСТВА ТА ТВАРИННОГО СВІТУ

Гнатенко Д.Г.

Науковий керівник: Шаповалова О.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

cat95fox@gmail.com

Вступ. 28 вересня світова спільнота відзначає Всесвітній день боротьби зі сказом (World Rabies Day). Метою заходів, присвячених цій події, є привернення уваги людства до проблеми розповсюдження цієї небезпечної хвороби як серед людей, так і тварин. Сказ собак є небезпечною для життя давньою зоонозною хворобою, поширеною у всьому світі, яка спричиняє летальний результат як у людей, так і у тварин.

Мета дослідження. Метою нашої роботи було дослідження розповсюдження збудника сказу серед тварин та захворюваності людей.

Матеріали та методи. Були вивчені зарубіжні та вітчизняні статті стосовно розповсюдження вірусу сказу територіально та між тваринами. Були вивчені методи боротьби зі сказом, які були запропоновані зарубіжними всесвітніми організаціями.

Результати дослідження. Джерелом збудника сказу є хворі тварини, які виділяють вірус із слиною. Основний шлях проникнення вірусу в сприйнятливий організм через пошкодження шкіри і слизових оболонок внаслідок укусів, ослиннення та подряпин. Вірус сказу є мультіхазайним збудником і вражає всіх теплокровних тварин, але основними природними резервуарами вірусу сказу вважаються собаки, дикі м'ясоїдні тварини (лисиця, шакал, вовк, мангуст), єнот, борсук, кажани. Однак серед них собаки є найважливішими домашніми резервуарами інфекцій людини. Інші домашні тварини, включаючи котів, велику рогату худобу, коней, овець і кіз, можуть заразитися сказом і передати його людям.

Сказ є на всіх континентах за винятком Антарктиди, причому 95% випадків смерті людей відбуваються в країнах Азії та Африки. Разом з тим, випадки сказу рідко відображаються у звітності, і реєстровані показники значно відрізняються від розрахункових параметрів.

Смертність людей від сказу рідко виявляється або повідомляється, що призводить до недостатнього відображення важкості цієї хвороби. Глобальний стратегічний план із ліквідації смертності людей від сказу, спричиненого собаками, у всьому світі до 2030 року був представлений у 2018 році Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Всесвітньою організацією охорони здоров'я тварин (WOAH), Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) та Глобальним альянсом із боротьби зі сказом (GARC). Він приділяє значну увагу профілактиці сказу собак шляхом щорічної масової вакцинації.

Боротьба зі сказом в Україні та у всьому світі, базується на виконанні комплексу антирабічних ветеринарно-санітарних заходів направлених на профілактику та ліквідацію сказу серед основних резервуарів цього захворювання, і передбачають:

1) парентеральну імунізацію (вакцинацію) домашніх тварин, що включає обов'язкову імунізацію всього поголів'я собак – на всій території країни, котів – у зонах стійкого неблагополуччя, сільськогосподарських тварин – при спалахах захворювання.

2) **пероральну імунізацію** диких м'ясоїдних тварин, що здійснюється шляхом обробки території через розкладання принад з вакциною, в тому числі за допомогою авіатранспорту.

3) проведення епізоотологічного моніторингу, який здійснюється шляхом епізоотологічного обстеження, своєчасного виявлення спалахів хвороби та аналізу епізоотичної ситуації.

4) інформаційно-просвітницьку роботу з населенням з питань утримання тварин та профілактики сказу яка включає:

4.1. Роз'яснювальну роботу щодо небезпеки сказу через ЗМІ, соціальні мережі, друковані видання, ТБ, радіо тощо.

4.2. Проведення тренінгів/семінарів щодо дій при виявленні сказу серед тварин.

Висновки. Вивчення епідеміології та епізоотології сказу є важливим аспектом, оскільки дослідження показало, що в Україні та світі ситуація залишається неблагополучною:

- природні вогнища сказу існують практично усюди;
- щорічно реєструється значна кількість захворювань на сказ серед тварин та випадки загибелі людей внаслідок захворювання на сказ.

Покращення епізоотичної та епідемічної ситуації допоможе досягти зменшення випадків захворюваності та смертності від сказу – забезпечивши співпрацю усіх гілок влади з метою невідкладного комплексного підходу у вирішенні проблеми сказу, а також наявності активного антирабічного імунітету в популяціях епізоотично важливих видів тварин: лисиць, собак і котів.